

רעיונות מקוריים לדרשות שבועיות לשלוחים

יצא לאור בתאריך:

טו' טבת תשע"ב

פרשה:

פרשת שמות

כותרת:

מאחורי כל גבר מצליח עומדת אשה חזקה...

פרוייקט בחסות "משרד השלוחים"

הדברים על אחריות הכותב בלבד

פרשת שמות

מאחורי כל גבר מצליח עומדת אשה חזקה...

לאחרונה נטלתי חלק במסיבת ברית מילה בנוכחותם של ההורים ועוד כמה אנשים יחידים שנטלו חלק במסיבה. מישהו התעניין אצלי האם יש צורך במנין יהודים כדי לערוך את הברית. השבתי לו שמלכתחילה בוודאי כדאי שיהיה מנין במקום, אבל לפועל אפשר וצריך לערוך ברית מילה גם כאשר אין מנין אנשים (ראה 'אוצר הברית' עמ' קפד).

אנחנו לומדים זאת מפרשת השבוע שלנו. בפרשה אנחנו קוראים סיפור מוזר ותמוה: כולם מכירים את תחילת ספר שמות שבו מסופר כיצד נולד משה רבינו ועל כך שהניחו אותו ביאור ולאחר מכן בת פרעה הצילה אותו, הוא גדל וברח למדין.

ואז ביום אחד כאשר משה היה רועה את צאן יתרו, ה' מתגלה אליו מתוך הסנה הבוער ואומר לו: אני שומע את צעקתם של בני ישראל במצרים ורואה את סבלם הגדול, ולפיכך רצוני שתלך לשם ותוציא את עם ישראל ממצרים.

בתחילה משה מיאן לקבל על עצמו את השליחות הזאת, ובסופו של דבר כאשר ה' אמר לו שהוא מוכרח לבצע זאת, לקח משה את אשתו ואת שני בניו על החמור ויצאו למצרים.

וכאן מגיע הסיפור שרבים לא שמעו עליו. משה עוצר במלון, והתורה מספרת ש"ויפגשו ה' ויבקש המיתו" (שמות ד, כד). הקב"ה רצה להרוג אותו. רש"י מבאר שנחש רצה להורגו, ואילו האבן-עזרא על הפסוק מבאר "שבא חולי על משה... שאחזתו רעדה". כך או כך, משה היה במצב של סכנת חיים, ואז ציפורה נטלה "צור" - שהיא אבן חדה - ומלה את בנה, וכך היא הצילה את חיי בעלה.

רש"י מסביר מה בעצם התרחש פה בסיפור הזה. באותו יום שמשה היה צריך לשוב למצרים, חל היום השמיני ללידת בנו אליעזר (רש"י נדרים לב). משה עמד אפוא בפני דילמה והוא לא ידע מה עליו לעשות; אם הוא ימול את בנו ומיד יצא לדרך הרי זה סכנה לתינוק, ואם הוא ימתין עד שהתינוק יחלים ויבריא - הרי הוא מעכב את הליכתו למצרים על פי ציווי ה'.

השאלה של משה היתה איזו מצוה חשובה והכרחית יותר: האם מילת בנו או שמא ההכרח ללכת ולהושיע את עם ישראל מארץ מצרים. משה רבינו החליט שחשוב יותר לבצע את רצונו של הקב"ה ללכת למצרים ולהושיע את ישראל ולכן הוא נמנע מלמול את בנו.

אם כן - שואל הרבי - הייתכן שה' רצה להמיתו? הרי הוא נשלח ע"י הקב"ה להציל את עם ישראל ואם הוא ימות כיצד הוא יוכל לבצע את השליחות? נניח שבמישור האישי משה רבינו נהג שלא כשורה, אך האם הנהגתו האישית אמורה להפריע ולהזיק לשליחות שנוגעת לששים ריבוא מישראל?! ובפרט כשהקב"ה אמר לו במפורש "לך ואשלחך לפרעה!" (שיחות קודש' תשל"ג, כרך א, עמ' 248).

אלא יש לומר שהתשובה מונחת בכל הסיפור של השליחות עצמה. מהרגע הראשון כאשר הקב"ה הציע למשה את השליחות לגאול את עם ישראל ממצרים, משה סירב לעשות זאת בתואנות שונות. בתחילה הוא טען "מי אני ומה אני". לאחר מכן הוא אמר: הלא עם ישראל ישאל אותי מה שמו של הקב"ה. ושוב הוא טוען "והן לא יאמינו לי", ולאחר מכן טען "לא איש דברים אנכי", ולבסוף ביקש "שלח נא ביד תשלח" - תשלח מישהו אחר. במשך שבעה ימים הוא התמקח עם הקב"ה ולא רצה ללכת עד שלבסוף "ויחר אף ה' במשה" והקב"ה צוה עליו ללכת למצרים ולהוציא משם את בני ישראל.

מה משה עשה? הוא לא יצא מיד למצרים לבצע את השליחות, אלא חזר ליתרו ושאל את רשותו האם ללכת למצרים. לאחר שגם יתרו אמר לו "גיי גיזונטערהייט", משה החליט לקחת עמו את אשתו ואת שני ילדיו למצרים. כל אדם שהוא בעל משפחה יודע היטב עד כמה קשה הנסיעה עם תינוקות, צריך לארוז הרבה דברים, חיתולים ובקבוקים וכל חמש דקות צריך לעצור בדרך כי כאן הראשון רעב והשני צמא וכו'. ובכל זאת משה החליט לקחת עמו את המשפחה למצרים, שזה כמובן מאריך ומאחר את קיום וביצוע השליחות.

ואז באמצע הדרך הוא עוצר במלון. לכאורה אם הקב"ה צוה עליו ללכת למצרים והוא הבין שלא יתאפשר לו למול את בנו כי אסור לו להתעכב עד שהילד יבריא ויחלים מהברית, מדוע הוא לפתע עוצר במלון?!

אומר המדרש: "ויהי בדרך במלון אם דרך למה מלון, אלא מלמד שהיה משה נכנס ויצא ממלון לדרך ומדרך למלון והיה מהרהר בדעתו אם ילך למצרים לגאול את העם אם לאו" (מדרש אגדה, מהדורת בובר, עמ' קלב).

מה שבאמת עמד מאחורי כל ה'סחבתי' הזאת היתה העובדה שמשה בכלל לא היה בטוח שאכן הוא רוצה ללכת למצרים. ובלשון הרשב"ם על הפסוק "היה מתעצל בהליכתו" ועל זה כתוב "ויבקש המיתו", כי לאמיתו של דבר היה עליו "למולו ולהניחו שם עם אמו" (כלשון ה'עקדת יצחק' שער לה) וללכת מיד למצרים לקיים את שליחותו, ועל כך היה החרון אף כלפיו.

מי שהצילה את המצב באותה שעה היתה דווקא ציפורה אשתו. כאשר היא הבחינה שמשה נמצא בסכנת חיים, היא הבינה שזה נובע מכך שהוא החליט ליסוע עם משפחתו, ולכן היא קמה, מלה את בנה ואמרה לבעלה: אתה תקיים מיד את ציווי ה' ותמהר למצרים להוציא את עם ישראל ואילו אני אשאר כאן עם הילדים עד שהתינוק יבריא.

משה רבינו שגדל בביתם של עמרם ויוכבד שהיו מנהיגי הדור, ובנוסף לכך הקב"ה בעצמו התגלה אליו בסנה ואמר לו ללכת למצרים - עדיין לא היה מסוגל לפעול בעצמו לקיים את ציווי ה'. דווקא ציפורה הגיורת שבאה מהבית של יתרו שניסה את כל הדתות שבעולם, והיא בכלל לא שמעה בעצמה את הציווי מפי ה' - דווקא היא דחפה ודרבנה את משה ושלחה אותו למצרים לקיום שליחותו.

מסופר על חסיד של אדמו"ר הזקן בשם ר' יוסף שהיה תלמיד חכם ומורה לתלמידים. פעם כשהוא היה ב'יחידות' אמר לו רבינו הזקן: "לטובת נשמתך טוב יותר להיות בעל עגלה מאשר רב". הוא האזין לדברים, אבל לא הבין מה הרבי רוצה ממנו.

חלפו עשר שנים, ויום אחד הגיעה אליו משלחת מהעיר הסמוכה והציעו לו את משרת הרבנות בעירם. לפתע הוא נזכר בדברי רבו אליו לפני עשור שנים, והוא השיב למשלחת שהוא לא יכול לקבל את הצעתם. ואז ר' יוסף הבין שכנראה הגיע הזמן להפוך לבעל עגלה.

אחרי חודש של מבוכה, הוא החליט ללמוד את המקצוע. הוא פנה לבעלי עגלות שילמדוהו והם פשוט לא האמינו למשמע אוזנם, אבל בכל זאת אחד מהם התנדב ללמד אותו את רזי מלאכת העגלונות.

הוא לקח את ר' יוסף לאורווה והתחיל ללמד אותו כיצד משמנים את גלגלי העגלה וכיצד רותמים את הסוס לעגלה וכו' וכו'. ר' יוסף שמעולם לא הורגל למלאכות מסוג זה התלכלך כולו בזפת שחור, ואחד הסוסים אף הצליף בזנבו על העין שלו וכמעט שהוא איבד את העין חלילה.

שבור, רצוף ומלוכלך הוא חזר לביתו, הוא נכנס הביתה ופוגש את אשתו בוכה. היא כבר שמעה שכל העיר מדברת על השגעון של בעלה. הוא נכנס לחדרו ופרץ שם בבכי, עד שלבסוף החליט שעליו לספר לאשתו מה הניא אותו להפוך לבעל עגלה. הוא סיפר לה שהרבי אמר לו לפני עשר שנים שלטובת נשמתו מוטב שיהיה בעל עגלה מאשר להיות רב.

כשאשתו שמעה את הדברים, היא הגיבה: "אם הרבי אמר לעשות כך, מדוע אתה בוכה? מחר בבוקר אלך למכור את התכשיטים שלי ונקנה סוס ועגלה בשעה טובה ומוצלחת!"

כשר' יוסף ראה את תגובתה של אשתו הוא התבייש מעצמו; הנה הוא החסיד הגדול ששמע באוזניו את הדברים מפי הרבי לא היה מסוגל לפעול בעצמו לקיים את הציווי של הרבי, ואילו אשתו - שהיתה אשה פשוטה - החליטה ללא היסוסים מיוזמתה למכור את תכשיטיה היקרים כדי לקיים את רצונו של הרבי.

ר' יוסף אכן הפך לבעל עגלה והתרגל לעבודתו החדשה, וכך עברו וחלפו להם עשר שנים נוספות.

יום אחד כשהוא היה במלון, ניגש אליו אדם שחיפש בעל עגלה ושאל אותו האם הוא יוכל מחר בבוקר להסיע אותו. ר' יוסף השיב בחיוב, והלה שאל אותו: באיזה שעה בדיוק תוכל להסיעני? ר' יוסף ענה לו: אחרי התפילה. הגיב הלה בזלזול: "לא מעניינת אותי התפילה שלך, תגיד לי באיזו שעה במדוייק!"

חדרי האירוח של האורח ושל ר' יוסף הבעל עגלה במלון היו צמודים אחד לשני. בשעות הלילה שמע האורח את ר' יוסף מתפלל ובוכה. אותו אורח היה יהודי שבעבר היה אבא לילדים והיה שומר תורה ומצוות. לאחר מכן הוא ברח מן הבית והתחבר עם גויים עד שהפך לעוזר של גראף חשוב.

לפתע אותו יהודי שומע את שכנו למלון, ר' יוסף הבעל עגלה, כשהוא מתפלל ובוכה, ומעיין שלם של זכרונות ישנים נפתח לו. הוא החל להזכר בהוריו הזקנים, באשתו ובילדיו, והחל להרהר מי יודע מה המצב שלהם כיום, האם הם בכלל חיים? והאם יש להם ממה להתפרנס? איזה בושות הוא המיט עליהם וכמה סבל הוא גרם להם!

הוא החל לחוש רגשות אשם ורגשות חרטה. בבוקר שלמחרת הוא קיבל חום גבוה. הוא קרא לר' יוסף וסיפר לו את כל קורות ימי חייו וביקש ממנו שיסייע לו לשוב לביתו הישן, למשפחתו וליהדותו. ר' יוסף נשאר אתו במלון עד שהבריא ועזר לו בדרכו החדשה-ישנה עד שהתאחד עם משפחתו.

כמה חודשים לאחר מכן נסע ר' יוסף לליובאוויטש, הרבי הנוכחי היה כבר אדמו"ר האמצעי, בנו של רבינו הזקן, וכשהוא נכנס אליו ל'יחידות' אמר לו הרבי: "אבי היה אצלי ואמר לי שהשלמת את שליחותך בתור בעל עגלה, כל המטרה היתה לסייע ולהחזיר את אותו יהודי למשפחתו ולעמו" (הסיפור במלואו מופיע ב'אגרות קודש' של אדמו"ר מוהרי"צ נ"ע כרך ג עמ' תצד).

מסתבר - וכמו שתמיד אנחנו יודעים - כי מאחורי כל גבר מצליח עומדת אשה חזקה. זה התחיל עוד ממשה רבינו וזה בוודאי נכון ורלוונטי עד עצם היום הזה.

פרוייקט בחסות "משרד השלוחים"

הדברים על אחריות הכותב בלבד